KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 25.1.2006
KOM(2006) 20 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Vonkajšia činnosť: Tematický program pre životné prostredie a trvalo udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi vrátane energie

OBSAH

1. Úvod ... 3

2. Kontext ... 3

2.1. Podporovanie životného prostredia a trvalo udržateľného hospodárenia s prírodnými zdrojmi vrátane energie mimo hraníc EÚ. ... 3

2.2. Politika EÚ a ES zameraná na životné prostredie a trvalo udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi vrátane energie ... 5

2.3. Minulé skúsenosti a získané poznatky ... 6

2.3.1. Prehľad súčasných nástrojov ... 6

2.3.2. Poučenie zo širšieho medzinárodného kontextu: potreba vedenia, väčšej koherentnosti, koordinovanej činnosti EÚ a implementácie záväzkov ... 7

2.4. Odôvodnenie tematického prístupu ... 8

3. Tematický program ... 9

3.1. Rozsah pôsobnosti programu ... 9

3.2. Zásady programovania ... 10

3.3. Ciele ... 11

4. Priority ... 12

4.1. Práca na dosiahnutí MRC7: presadzovanie trvalej udržateľnosti životného prostredia ... 12

4.2. Presadzovanie implementácie iniciatív EÚ a medzinárodne dohodnutých záväzkov 12

4.3. Lepšia integrácia zo strany EÚ ... 14

4.4. Posilňovanie správy životného prostredia a vedúceho postavenia EÚ ... 15

4.5. Podpora alternatív trvalo udržateľnej energie v partnerských krajinách a regiónoch 16

Prílohy

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Vonkajšia činnosť: Tematický program pre životné prostredie a trvalo udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi vrátane energie

1. ÚVOD

Európska komisia, v snahe zracionalizovať a zjednodušiť súčasný legislatívny rámec upravujúci vonkajšie činnosti Spoločenstva, navrhla súbor šiestich nových nástrojov v rámci finančných výhľadov na roky 2007 až 2013. Tri z týchto nástrojov (pre humanitárnu pomoc, stabilitu a pre makrofinančnú pomoc) sú horizontálneho charakteru a zodpovedajú konkrétnym potrebám a okolnostiam. Ďalšie tri (pre predvstupovú pomoc, podporu politiky európskeho susedstva a partnerstva, ako aj rozvojovú spoluprácu a hospodársku spoluprácu) sú určené na implementáciu špecifických politík a majú vymedzenú geografickú pôsobnosť. Tieto nástroje v budúcnosti poskytnú základné legislatívne akty pre výdavky Spoločenstva na podporu programov vonkajšej spolupráce vrátane príslušných tematických programov a okrem iného nahradia existujúce tematické nariadenia.

Tematické programy, v súlade s týmito návrhmi, poskytujú významnú pridanú hodnotu a zahrnujú činnosti dopĺňajúce geografické programy, ktoré naďalej zostávajú privilegovaným rámcom pre spoluprácu Spoločenstva s tretími krajinami[1].

Komisia sa zaviazala vstúpiť do diskusie s Európskym parlamentom a Radou o rozsahu pôsobnosti, cieľoch a prioritách každého tematického programu na základe úradných oznámení obom inštitúciám. Výsledok tohto procesu poskytne politické usmernenia pre následné etapy programovania, najmä aby sa tematické strategické materiály vypracovávali v súlade s ustanoveniami uvedených nástrojov.

Tematický program pre životné prostredie a trvalo udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi vrátane energie je navrhnutý so zameraním na environmentálny rozmer rozvoja a iné vonkajšie politiky, ako aj na pomoc pri presadzovaní environmentálnej a energetickej politiky EÚ v zahraničí.

Na základe konzultačného procesu bol do tematického programu zapracovaný celý rad návrhov od občianskej spoločnosti.

2. KONTEXT

2.1. Podporovanie životného prostredia a trvalo udržateľného hospodárenia s prírodnými zdrojmi vrátane energie mimo hraníc EÚ

Svetová populácia sa za posledných 50 rokov takmer strojnásobila a ľudia značne zmenili ekosystémy, aby uspokojili narastajúci dopyt po potrave, pitnej vode, dreve,

---

[1] Pozri oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu „Vonkajšie činnosti prostredníctvom tematických programov v rámci budúcich finančných perspektív na roky 2007 – 2013“, KOM(2005) 324, 3.8.2005.

vláknach a palive. Ľudský blahobyt a hospodársky rozvoj sa značne zvýšili, ale ako sa ukázalo v nedávnom Miléniovom hodnotení ekosystémov[2], v dôsledku tlakov ľudskej spoločnosti sa dve tretiny kľúčových služieb ekosystémov planéty znehodnocujú alebo sa využívajú neudržateľným spôsobom a predstavujú prekážku dosiahnutia miléniových rozvojových cieľov (MRC).

Do roku 2030 sa predpokladá ďalší nárast obyvateľstva o dve miliardy a v spojení s dlhodobou mierou hospodárskeho rastu potrebného na to, aby sa každý dostal z extrémnej chudoby, by to mohlo mať za následok štvornásobný nárast svetovej ekonomiky do roku 2050[3]. Je nevyhnutné zabezpečiť trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov, aby modely výroby a spotreby neprekročili kapacitu Zeme poskytovať zdroje alebo absorbovať odpady a emisie vytvárané v dôsledku takého rastu. Bude to zásadná výzva pre svetové spoločenstvo a obzvlášť pre vznikajúce ekonomiky a rozvojové krajiny, a to aj v súvislosti s energiou, kde je medzinárodná spolupráca veľmi dôležitá vzhľadom na súčasný tlak na existujúce zdroje a hrozby pre bezpečnosť globálnych zásob energie.

Environmentálne problémy nerešpektujú politické hranice a globalizácia zvyšuje potrebu riešiť environmentálne otázky v medzinárodnom kontexte. Trvalo udržateľný rozvoj v Európe vyžaduje záujem o trvalo udržateľný rozvoj zvyšku planéty a aktívne zapojenie sa do neho. EÚ tiež podporuje ochranu životného prostredia a udržateľný rozvoj prírodných zdrojov ako súčasť svojich úsilí o posilnenie sociálneho rozmeru globalizácie.

EÚ sa ujala vedenia pri dosahovaní medzinárodnej dohody o environmentálnych záväzkoch a plne si uvedomuje potrebu pomáhať rozvojovým krajinám pri plnení z toho vyplývajúcich povinností. Mnohé sú zahrnuté do Johannesburského plánu implementácie zo Svetového samitu o trvalo udržateľnom rozvoji (pozri prílohu 1).

Skutočne, životné prostredie sa týka najmä ľudí žijúcich v chudobe. Živobytie chudobných priamo závisí od širokej škály prírodných zdrojov a služieb ekosystémov, a teda od udržateľného hospodárenia so zdrojmi ako je voda, energia, pôda, lesy, mokrade, voľne žijúce zvieratá a zásoby rýb a sú obzvlášť citlivý na environmentálne riziká. Znečistenie ovzdušia a vody ovplyvňuje najmä život mestského obyvateľstva. Živobytie týchto ľudí sa môže zlepšiť prostredníctvom zabezpečenia nepretržitého a spravodlivého prístupu k prírodným zdrojom, vrátane trvalo udržateľnej energie a prostredníctvom predchádzania znehodnocovaniu životného prostredia; zdravie sa môže zlepšiť zvýšením kvality ovzdušia a vody, bezpečným hospodárením s odpadovou vodou, chemikáliami a odpadmi, ako aj bojom proti znečisteniu; zatiaľ čo zraniteľnosť je možné znížiť zmiernením environmentálnych rizík, prispôsobením sa klimatickým zmenám, zabezpečením dodávky trvalo udržateľnej energie, zachovaním biodiverzity, na ktorej chudobní závisia v čase záťaže, a riešením konfliktov vzniknutých kvôli zdrojom. Nepriaznivé účinky klimatických zmien zvýšia ohrozenosť chudobných a preto ich bude treba v plnom rozsahu integrovať do všetkých aspektov plánovania rozvoja. Základné úlohy, ktoré sa najviac týkajú tematického programu, sú zhrnuté v prílohe 2.

---

2 http://www.millenniumassessment.org/en/index.aspx

3 Správa o celosvetovom rozvoji 2003: Trvalo udržateľný rozvoj v dynamickom svete (Svetová banka).

2.2. Politika EÚ a ES zameraná na životné prostredie a trvalo udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi vrátane energie

Stratégia EÚ v oblasti udržateľného rozvoja, ktorá sa v súčasnosti skúma, sa zameriava na dosiahnutie vysokej úrovne ekonomickej prosperity, sociálnej rovnosti a súdržnosti, ako aj ochrany životného prostredia, a stanovuje najdôležitejšie medzinárodné ciele, a to: odstránenie chudoby, boj so sociálnym vylúčením, podporu zdravia, zapojenie globalizácie do úsilia o trvalo udržateľný rozvoj, dosiahnutie trvalo udržateľných modelov výroby a spotreby, trvalo udržateľné hospodárenie s prírodnými a environmentálnymi zdrojmi a posilnenie správy v oblasti trvalo udržateľného rozvoja.

Nedávnym Európskym konsenzom o rozvoji[4] (tiež uvádzanom ako vyhlásenie o rozvojovej politike alebo VRP) sa EÚ zaväzuje k poskytovaniu rozsiahlejšej a kvalitnejšej pomoci. Stanovuje sa ním odstránenie chudoby v kontexte udržateľného rozvoja vrátane uskutočňovania miléniových rozvojových cieľov, ako primárny a preklenujúci cieľ európskej rozvojovej spolupráce. Trvalá udržateľnosť životného prostredia sa označuje ako MRC 7 a starostlivosť o životné prostredie, ako aj trvalo udržateľná energia sú rozhodujúce pre mnohé ďalšie MRC. Podpora životného prostredia a trvalo udržateľného hospodárenia s prírodnými zdrojmi, ako aj s vodou a energiou, predstavujú dve z deviatich kľúčových oblastí rozvojovej spolupráce Spoločenstva. To, že rozvojové krajiny potrebujú dlhodobý integrovaný prístup k energetickej ponuke a dopytu, v ktorom obnoviteľná energia a účinnosť energie hrajú dôležitú úlohu, je všeobecne uznávaným faktom. Konsenzom sa zdôraznila potrebu dôraznejšieho zohľadňovania životného prostredia vo všetkých rozvojových úsiliach ES a pomoci rozvojovým krajinám pri integrácii životného prostredia do ich rozvojových stratégií. Vyzdvihuje sa ním úloha pomoci Spoločenstva v presadzovaní koherentnosti medzi rozvojovou politikou a inými politikami EÚ vrátane životného prostredia.

Konsenzom sa zdôrazňuje odhodlanosť EÚ pomáhať rozvojovým krajinám pri dosahovaní cieľov dohodnutých na konferenciách OSN, vrátane johannesburského Svetového samitu o trvalo udržateľnom rozvoji, a pri implementácii mnohostranných environmentálnych dohôd (MED). Upozorňuje sa ním najmä na úlohu klimatických zmien v kontexte rozvojovej spolupráce. Poukazuje sa ním na fakt, že prínos Spoločenstva zvyšuje hodnotu globálnych iniciatív spojených s MRC a globálnych verejných statkov, a odsúhlasuje sa ich zohľadňovanie od prípadu k prípadu. Dôležité záväzky prijaté v konsenze sa tiež odrážajú v iných najnovších kľúčových dokumentoch, vrátane Stratégie pre zrýchlenie pokroku smerom k dosiahnutiu MRC.

EÚ uviedla dôležité iniciatívy na Svetovom samite o trvalo udržateľnom rozvoji (WSSD) v roku 2002, vrátane iniciatívy v oblasti vody (EUWI), energetickej iniciatívy (EUEI) COOPENER[5], vonkajšej dimenzie programu ES „Inteligentná energia – Európa“[6], Johannesburskej koalície pre obnoviteľnú energiu (JKOE) a akčného plánu EÚ na vymáhateľnosť práva, správu a obchod v lesníctve (FLEGT). Tieto iniciatívy napomáhajú koordinácii EÚ, podporujú politický dialóg s rozvojovými krajinami a

---

4 Spoločné vyhlásenie z 22. novembra 2005 odsúhlasené Európskym parlamentom, Radou a Komisiou.

5 Rozhodnutie č. 1230/2003/ES.

6 KOM(2002) 408, 17.7.2002.

vznikajúcimi ekonomikami, občianskou spoločnosťou, ako aj súkromným sektorom, a prispievajú k celej škále programov a akcií.

Environmentálna politika na úrovni Spoločenstva je stanovená v 6. environmentálnom akčnom programe[7]. Tento určuje štyri priority: riešenie klimatických zmien, ochrana prírody a biodiverzity, prispievanie k zdraviu a kvalite života a presadzovanie trvalo udržateľného využívania prírodných zdrojov a hospodárenia s odpadmi. Zdôrazňuje celý rad strategických prístupov, vrátane integrácie environmentálnej politiky do všetkých ostatných politík Spoločenstva a zapájanie záujmových skupín do rozhodovania. Tento prístup pomohol EÚ prevziať medzinárodné vedenie v posilňovaní globálnej správy životného prostredia, pri dosiahnutí dohody o MED, zavádzaní menej formálnych medzinárodných procesov a vyžadovaní vzájomného pochopenia medzi obchodom, vonkajšími vzťahmi, rozvojom a environmentálnou politikou na celom svete.

Energetická politika Európskej únie má tri hlavné ciele zamerané na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja. Sú to: poskytnúť spotrebiteľom konkurenčné ceny energie prostredníctvom narastajúcej hospodárskej súťaže na trhoch s energiou, zaistiť bezpečnosť dodávok energie a obmedziť environmentálny vplyv energetických sústav na prijateľnú úroveň. Dosiahnutie týchto cieľov vyžaduje (1) rozšírený dialóg a spoluprácu s partnerskými krajinami a regiónmi EÚ o boji s klimatickými zmenami a zabezpečení dodávok energie; (2) integráciu úvah o energii do rozvojových úsilí a úsilí o zmiernenie chudoby a (3) posilnenú koordináciu a koherentnosť politiky, ako aj podporu budovania kapacít pre tých, ktorí rozhodujú o energii.

Rozšírenie v roku 2004 a nastávajúce kolá rokovaní o rozšírení vrátane pristúpenia Bulharska a Rumunska mali a budú mať závažné dôsledky pre environmentálnu politiku EÚ smerom k susedným štátom a pre energetické vzťahy s nimi. V rámci Európskej susedskej politiky (ESP) nadobúda spolupráca v oblasti životného prostredia a energie mimoriadnu dôležitosť vzhľadom na naše spoločné zdroje a ekosystémy. EÚ nabáda všetkých susedov Únie, aby prevzali plnú zodpovednosť za zlepšenie životného prostredia a prispeli k splneniu medzinárodných environmentálnych cieľov.

V záujme dosiahnutia úspechu sa tento tematický program bude opierať o dostatočnú základňu vedeckých poznatkov, budovanie kapacít na účely uplatňovania nových poznatkov a presadzovanie inovácie a zapojenie vedcov a inštitúcií z partnerských krajín, najmä rozvojových krajín. Následné výskumné rámcové programy EÚ pomohli zabezpečiť tento základ, obzvlášť prostredníctvom Medzinárodného programu vedecko-technickej spolupráce (INCO).

2.3. Minulé skúsenosti a získané poznatky

2.3.1. Prehľad súčasných nástrojov

ES v súčasnosti financuje programy zamerané na tropické pralesy, životné prostredie, medzinárodné environmentálne procesy a energiu, a to rôznymi spôsobmi.

Z rozpočtovej položky na tropické pralesy a životné prostredie v rozvojových krajinách bolo poskytnutých 249 mil. eur na podporu trvalo udržateľného hospodárenia s lesmi a

[7] Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1600/2002/ES.

93 mil. eur na ochranu životného prostredia v rokoch 2000 – 2006. Finančné prostriedky boli zamerané na inovačné a strategické pilotné akcie.

Nedávnym hodnotením rozpočtovej položky sa dospelo k záveru, že poznatky získané z projektov by mali prispieť k vnútroštátnemu politickému dialógu a mali by sa využívať ako základ pre programovanie pomoci ES krajinám a regiónom a zdôraznilo, že je potrebné ďalšie úsilie na zlepšenie využívania pomoci. Hodnotenie zaznamenalo potrebu zavedenia dlhodobého politického dialógu s vládami, s cieľom zabezpečiť, aby bolo životné prostredie a lesy v plnom rozsahu integrované do SDZCH a SDK[8]. Týmto hodnotením sa tiež zdôraznila potreba pružnosti pri financovaní vznikajúcich priorít a politických iniciatív EÚ, ako sú akčný plán EÚ zameraný na klimatické zmeny a rozvoj a akčný plán EÚ na vymáhateľnosť práva, správu a obchod v lesníctve (FLEGT).

Dodatočná podpora vo výške 53 mil. eur sa poskytuje v rokoch 2000 až 2006 prostredníctvom programu LIFE – tretie krajiny, ktorý sa zameriava na budovanie kapacít a administratívnych štruktúr a podporu environmentálnej politiky a akčných programov v tretích krajinách, ktoré hraničia so Stredozemným a Baltským morom.

Štvorročný program (2003 - 2006) Inteligentná energia – Európa má vonkajšiu zložku „COOPENER“ ustanovenú ako súčasť energetickej iniciatívy EÚ, ktorá sa využíva na vytváranie aktivačnej regulačnej politiky, plánovanie a inštitucionálne prostredie pre zabezpečovanie energie na podporu MRC. Hodnotením programu *ex ante*[9] sa dospelo k dôležitosti regionálnej spolupráce a multidisciplinárnych projektových tímov, ktoré budú podnecované prostredníctvom projektov financovaných zo zložky COOPENER, ako aj ku skutočnosti, že dôležitá úloha energie v rozvoji a odstraňovaní chudoby sa v nedávnej minulosti prevažne prehliadala.

2.3.2. Poučenie zo širšieho medzinárodného kontextu: potreba vedenia, väčšej koherentnosti, koordinovanej činnosti EÚ a implementácie záväzkov

Podpora MED a iných medzinárodných environmentálnych procesov sa medzi iným poskytuje z rozpočtovej položky medzinárodné životné prostredie v sume 8 mil. eur ročne. Z pomoci ES sa spoločne s oveľa väčšou podporou od členských štátov financovalo viac ako 50 % hlavných nákladov a dokonca aj väčší podiel nákladov na dodatočné práce v rámci dohovorov. Financovanie zo strany EÚ má preto zásadný význam pre zavedenie štruktúry medzinárodnej ochrany životného prostredia. Táto úloha je teraz z prevažnej časti vykonaná, i keď riadiace štruktúry a globálne hodnotenie životného prostredia budú vyžadovať podporu aj naďalej.

Stredobod záujmu sa presunul na implementáciu, ktorá vyžaduje zdroje úplne inej veľkosti. EÚ bude naďalej zohrávať kľúčovú úlohu v multilaterálnom kontexte.

I keď sa menej bohaté krajiny môžu silne angažovať pre medzinárodne dohodnuté ciele, štrukturálne prekážky, zlyhania trhu a obmedzenia zdrojov a kapacít často stoja v ceste vnútroštátnej implementácii. Dokonca aj keď sa environmentálne ciele integrujú do

---

8 Strategické dokumenty o znižovaní chudoby (SDZCH) a strategické dokumenty pre krajiny ES (SDK).

9 „Ex ante hodnotenie obnoveného viacročného programu Spoločenstva v oblasti energetiky (2007 – 2013)”, september 2004.

vnútroštátnych stratégií na dosiahnutie MRC, neprejavujú sa dostatočne výrazne na to, aby zabezpečili skromné investície do poistenia proti nákladnému znehodnocovaniu životného prostredia. Navyše, výhody ochrany životného prostredia sú obvykle dlhodobé a je ťažké ich zosúladiť s krátkodobými horizontmi plánovania, ktoré diktuje chudoba.

Ak chce Únia rozšíriť svoje medzinárodné vedúce postavenie na presadzovanie implementácie, bude musieť zaradiť do narastajúcich európskych rozpočtov pomoci väčšiu podporu ochrane životného prostredia a trvalo udržateľnému hospodáreniu so zdrojmi vrátane energie. Podporu by v plnom rozsahu mohli zabezpečovať členské štáty, ale skúsenosti naznačujú, že ES poskytuje pre túto činnosť veľmi vhodný kanál. EÚ sa už dlho osvedčuje ako efektívna pri prejednávaní ambicióznych cieľov týkajúcich sa životného prostredia a trvalo udržateľného hospodárenia so zdrojmi. Koordinácia pri presadzovaní implementácie v partnerských krajinách však bola menšia. Odborné znalosti členských štátov a Komisie sa nespojili a nebolo viditeľné ani rozhodujúce množstvo účinnej podpory EÚ. Určite je potrebná väčšia koordinácia EÚ a väčšia finančná angažovanosť EC by ju určite umožnila.

Neznamená to, že ES je jediným spoločným kanálom. Globálna environmentálna podpora (The Global Environmental Facility, GEF) bola presne stanovená ako spoločná iniciatíva na pomoc rozvojovým krajinám, aby mohli uhradiť prírastkové náklady na poskytovanie globálnych výhod. Jednako, posledné rokovania o doplnení tohto fondu ukázali, že členské štáty EÚ chcú urobiť viac, ako určití iní darcovia. Navyše, GEF má presne vymedzený mandát a nevzťahuje sa na všetky dôležité problémy.

Inovačné a pružné mechanizmy financovania sú naliehavo potrebné, najmä na presadzovanie transferu environmentálne spoľahlivých technológií. Existuje napríklad záujem o využívanie verejných zdrojov a oficiálnej rozvojovej pomoci ako pák na prilákanie väčšieho množstva zdrojov zo súkromného sektoru, rozvojových bánk a finančných inštitúcií prostredníctvom verejno-súkromných partnerstiev (VSP). Nedávne skúsenosti z EUEI, COOPENER a JKOE dokazujú, že EÚ môže poskytnúť cennú pomoc rozvojovým krajinám a regiónom, ako aj vznikajúcim ekonomikám zavedením pružných nástrojov finančnej podpory, ktoré doplnia prístupy uplatňované v posledných rokoch inými darcami. Ukázalo sa to ako účinný prostriedok na zvyšovanie integrácie otázok energie do rozvojových politík a stratégií a na zvyšovanie súdržnosti.

2.4. Odôvodnenie tematického prístupu

Programy pre krajinu a regióny sú základnými nástrojmi spolupráce s tretími krajinami a väčšina podpory pre životné prostredie a udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi, vrátane energie, by mala byť usmerňovaná cez ne. Toto sa uplatňuje hlavne na problémy, ktoré sú miestneho alebo regionálneho charakteru.

Tematický prístup je však nevyhnutným nástrojom koordinovanejšieho, koherentnejšieho a účinnejšieho prístupu EÚ a poskytuje väčší rozsah pôsobnosti pokiaľ ide o doplnenie a zvýšenie hodnoty geografických nástrojov prostredníctvom:

- konkrétneho zamerania sa na problémy, ktoré sú jednoznačne definované ako globálne priority, a možnosti presadzovania globálnych verejných statkov a boja proti globálnemu verejnému zlu, ktoré sa ťažko riešia prostredníctvom geografických

programov. Zahrnuje to aj politické zviditeľnenie na podporu vysokoprofilových aktivít;

- zabezpečenia účinných koordinovaných prostriedkov presadzovania vlastných politických priorít EÚ tým, že sa EÚ umožní zlepšiť svoje postavenie v medzinárodných organizáciách, environmentálnych a energetických iniciatívach, procesoch a partnerstvách a poskytovať operačnú podporu multilaterálnym environmentálnym dohodám a iným organizáciám;

- zahrnutia všetkých partnerských krajín, s výnimkou predvstupových a potenciálnych kandidátskych krajín do podpory, čim sa umožní financovanie cezhraničných, regionálnych, medziregionálnych, subregionálnych a globálnych iniciatív a podpora politického dialógu na regionálnej, medziregionálnej a globálnej úrovni;

- pružného cyklu programovania s možnosťou prispôsobiť a prijať prístupy odlišné od prístupov bežne používaných v geografických nástrojoch. Týka sa to aj pružnosti vo výbere realizačných partnerov, pričom umožňuje partnerstvá s organizáciami na báze komunity, výskumnými organizáciami, občianskou spoločnosťou, súkromným sektorom a medzinárodnými orgánmi a organizáciami;

- možnosti zvyšovania integrácie životného prostredia a energie do rozvojových politík/stratégií a plánovania. Je v tom zahrnutá podpora potenciálu pre uskutočňovanie a rozširovanie inovačných akcií ako riešení zložitých úloh, ako prvého kroku smerom k integrácii takých aktivít do geografických nástrojov pomoci.

Na záver, tematický prístup je tiež potrebný vtedy, ak ciele nie je možné dosiahnuť prostredníctvom programov pre krajinu a regióny, napríklad v situáciách po vojnovom konflikte.

Tematický program by mal viesť k akciám v partnerských krajinách a regiónoch, ktoré dopĺňajú akcie financované v rámci geografických nástrojov a sú s nimi koherentné. **Preto pri programovaní stratégií pre krajinu a regióny má zásadný význam to, aby sa existencia tematického programu nebrala ako odôvodnenie, prečo nebrať do úvahy životné prostredie, prírodné zdroje a energiu**. Osobitná pozornosť by sa mala venovať potrebe integrovať do geografických programov jednak zmierňovanie klimatických zmien a jednak adaptáciu na klimatické zmeny, ako aj alternatívy trvalo udržateľnej energie, s cieľom presadzovať dlhodobú ekonomickú životaschopnosť a environmentálnu trvalú udržateľnosť podpory EÚ.

3. TEMATICKÝ PROGRAM

3.1. Rozsah pôsobnosti programu

Zatiaľ čo prevažná časť zdrojov, ktoré sú k dispozícii v rámci Nástroja rozvojovej spolupráce a hospodárskej spolupráce (DCECI), bude zameraná na rozvoj, navrhované nové nástroje vonkajšej politiky sa tiež budú využívať na presadzovanie iných politík EÚ v zahraničí. Na financovanie tohto tematického programu sa bude využívať DCECI aj nástroj pre európske susedstvo a partnerstvo (ENPI).

Program bude podporovať opatrenia, ktoré sa zaoberajú environmentálnym rozmerom vonkajšej politiky, obzvlášť rozvojovej politiky a presadzujú politiky EÚ v oblasti životného prostredia a trvalo udržateľnej energetiky v zahraničí. Program sa bude vzťahovať na všetky geografické regióny, s výnimkou predvstupových a potenciálnych kandidátskych krajín. Bude sa zameriavať hlavne na globálne akcie a opatrenia v rozvojových krajinách, doplnené o akcie vo vznikajúcich ekonomikách a vo veľmi obmedzenej miere aj v priemyselných krajinách, a to prostredníctvom politického dialógu a budovania koalícií.

Tematický program bude taktiež podporovať ústredný politický dialóg, koordináciu, analýzu a konzultačné funkcie existujúcich a nových politických iniciatív EÚ, vrátane EUWI, EUEI, JKOE a FLEGT.

Takisto sa bude sa posudzovať možnosť zapojenia tematického programu do globálnych iniciatív a fondov týkajúcich sa globálnych verejných statkov.

Pravidelné príspevky na základné náklady MED, ktorých zmluvnou stranou je ES, sa nebudú financovať v rámci tematického programu, ale budú sa naďalej uhrádzať prostredníctvom samostatnej rozpočtovej položky v rámci vonkajších činností.

3.2. Zásady programovania

Opatrenia v rámci tematického programu budú vychádzať z týchto hlavných princípov:

- **Subsidiarita a komplementárnosť** s geografickými programami, ako je vysvetlené v odôvodnení tematického programu. Koordinácia a spoločná práca s členskými štátmi a inými darcami bude veľmi dôležitá.

- **Koherentnosť** na vnútornej a vonkajšej úrovni v súlade s Parížskou deklaráciou o účinnosti pomoci.

- **Partnerstvo** prostredníctvom práce so širokou škálou medzivládnych, štátnych a neštátnych účastníkov na globálnej, regionálnej, vnútroštátnej alebo miestnej úrovni.

- **Konzultácie** zahrnujúce zapojenie občianskej spoločnosti a súkromného sektoru do procesu viacročného programovania, tiež prostredníctvom dialógu o nových smeroch vývoja a trendoch.

- **Inovácia a rozširovanie** s podporou inovačných politík, stratégií a prístupov a vhodných spôsobov ich rozširovania a opakovania.

- **Prierezové problémy** sa budú brať do úvahy. Ženy, deti a domorodé národy sú obzvlášť postihnuté znehodnocovaním životného prostredia, trvalo neudržateľným využívaním prírodných zdrojov a absenciou prístupu k trvalo udržateľným a cenovo dostupným energetickým službám. Demokracia a dodržiavanie ľudských práv a rovnosti príležitostí pre mužov a ženy pomáhajú účinnému presadzovaniu environmentálnych stanovísk, zatiaľ čo dobrý systém riadenia je nevyhnutným predpokladom pre rovnováhu pilierov udržateľného rozvoja.

- **Predchádzanie a riešenie konfliktov.** Prírodné zdroje (vrátane zdrojov energie) sú rastúcim zdrojom regionálnych konfliktov, ktoré ohrozujú sociálnu a environmentálnu stabilitu. Tieto konflikty môžu mať globálny účinok (spomedzi iných účinkov), nakoľko môžu ovplyvniť naše zásoby energie. Pri nakladaní s prírodnými zdrojmi človek musí brať do úvahy, či príjem pochádzajúci z týchto zdrojov nespôsobí alebo nepodnieti konflikt alebo či skôr posilní trvalo udržateľný rozvoj. Špecifická podpora určená pre iniciatívy zamerané na transparentnosť v ťažobných odvetviach prispeje k monitorovaniu sociálnych a environmentálnych dôsledkov. Vedomá príprava na katastrofy môže tiež úspešne prispieť k zachovaniu životného prostredia a predchádzaniu negatívnych vplyvov na bezpečnosť zásob energie.

Program sa bude implementovať v súlade s Reformou riadenia vonkajšej pomoci z roku 2000, ktorá popri inom v prípade potreby počíta s dekoncentráciou riadiacich zodpovedností na delegácie.

Na základe postupov vo výboroch Komisia rozhodne o štvorročných (2007 – 2010) a následne aj trojročných (2011 – 2013) tematických strategických dokumentoch (programových dokumentoch).

Komisia na základe tohto viacročného programovania vypracuje ročné akčné programy, v ktorých sa stanovia prioritné akcie, ktoré sa majú podporovať, špecifické ciele, očakávané výsledky, ako aj indikatívne sumy.

Čo sa týka strednodobého skúmania, počas prvého trojročného obdobia (2007 – 2009) sa vykoná vonkajšie hodnotenie operácií s cieľom poskytnúť vstupné údaje pre prípravy na druhý tematický strategický dokument (2011 – 2013). Správy budú postúpené členským štátom a Európskemu parlamentu a prediskutujú sa s nimi.

3.3. Ciele

Ciele programu sú:

- pomôcť rozvojovým krajinám dosiahnuť miléniové rozvojové ciele a najmä urobiť pokrok smerom k MRC7 zameranému na trvalú udržateľnosť životného prostredia prostredníctvom poskytnutia nástrojov a príkladov osvedčených postupov a inovačných prístupov;

- presadzovať environmentálnu integráciu a udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi vrátane energie vo všetkých oblastiach vonkajšej pomoci ES;

- presadzovať koherentnosť v politikách EÚ, ktoré ovplyvňujú globálne životné prostredie a globálnu bezpečnosť zásob energie alebo životné prostredie a bezpečnosť zásob energie partnerských krajín;

- umožniť Európskemu spoločenstvu a napomáhať EÚ, aby plnili svoje medzinárodné povinnosti a záväzky v rámci MED a iných procesov, obzvlášť so zreteľom na pomoc rozvojovým krajinám;

- presadzovať medzinárodnú správu životného prostredia a environmentálnu a energetickú politiku EÚ v zahraničí;

- podporovať alternatívy trvalo udržateľnej energie v partnerských krajinách a regiónoch.

4. PRIORITY

Tematický program bude poskytovať podporu v rámci týchto všeobecných tém:

4.1. Práca na dosiahnutí MRC7: presadzovanie trvalej udržateľnosti životného prostredia

Problémy, ktoré sa majú riešiť, zahrnujú:

- **Budovanie kapacít na integráciu environmentálnej problematiky v rozvojových krajinách**, vrátane kapacity na účely integrácie životného prostredia do regionálnych a vnútroštátnych rozvojových stratégií a skvalitnenia analýzy environmentálnej politiky; kapacity na začatie implementácie povinností a záväzkov v rámci globálnych alebo regionálnych environmentálnych dohovorov, iniciatív a procesov a kapacity na posilnenie výskumu prírodných zdrojov a hospodárenia s nimi, vrátane energie.

- **Podporovanie účastníkov z občianskej spoločnosti a konzultačných platforiem,** ktoré zohrávajú dôležitú úlohu v presadzovaní politiky, a akcií na podporu ochrany životného prostredia a trvalo udržateľného využívania zdrojov, vrátane energie.

- **Monitorovanie a hodnotenie vplyvov na životné prostredie** s cieľom zlepšiť kvalitu údajov a ukazovateľov a tým zvýšiť informovanosť a umožniť kvalifikovanú tvorbu politiky.

- **Rozvíjanie inovačných prístupov**, ako napríklad platenie za environmentálne služby, environmentálna daňová reforma, verejno-súkromné partnerstvá, inovačné nástroje trhovej politiky, vedecky podporované politické prístupy a presadzovanie technológií prospešných pre životné prostredie a mechanizmov pre prenos technológií (know-how) do rozvojových krajín.

- **Čerpanie zo skúseností EÚ**. Na odovzdávanie našich skúseností a budovanie silných väzieb s kľúčovými krajinami by sa mohla využívať twiningová spolupráca a iné štruktúry vytvorené na rozširovanie prístupov uplatňovaných v EÚ.

4.2. Presadzovanie implementácie iniciatív EÚ a medzinárodne dohodnutých záväzkov

EÚ uprednostňuje vonkajšiu pomoc s aktívnou účasťou prijímajúcej krajiny. Ešte vždy však existujú štrukturálne dôvody, pre ktoré naši partneri nepovažujú environmentálny rozmer udržateľného rozvoja za prioritný, čo ovplyvňuje dlhodobú životaschopnosť rozvojových rozhodnutí. Cieľom podpory poskytovanej prostredníctvom tematického programu by malo byť povzbudenie a zvýšenie účinnosti zohľadňovania environmentálnych faktorov pri stanovovaní všetkých vnútroštátnych priorít. V prípade environmentálnych globálnych verejných statkov majú rozhodnutia o uskutočňovaní environmentálneho rozmeru udržateľného rozvoja a stupeň implementácie medzinárodne

dohodnutých záväzkov vplyv na všetky krajiny. Ku kandidátom na tematickú podporu patria:

- **Iniciatívy EÚ v oblasti udržateľného rozvoja.** Tematický program doplní geografickú podporu a posilní existujúce iniciatívy EÚ, najmä prostredníctvom umožnenia politického dialógu, koordinačných, analytických a konzultačných procesov. Súčasné iniciatívy, najmä EUWI, EUEI, JKOE a FLEGT, spoločne s prípadnými akciami v oblasti vznikajúcich politických priorít, poskytnú rámce pre spoluprácu medzi EÚ a partnerskými krajinami vrátane vlád, súkromného sektora a občianskej spoločnosti. Poskytnú tiež príležitosť investovať kapitál súkromného sektora prostredníctvom inovačných prístupov.

- **Klimatické zmeny.** Implementácia akčného plánu EÚ zameraného na klimatické zmeny v kontexte rozvojovej spolupráce[10], a to najmä hlavných činností týkajúcich sa štyroch strategických cieľov akčného plánu. Okrem toho, implementácia stratégie víťazstva v zápase s globálnymi klimatickými zmenami[11], najmä prostredníctvom budovania kapacít, analyzovania a zvyšovania informovanosti o možnostiach a potrebách zmiernenia a adaptácie kľúčových sektorov hospodárstva, podpory úsilia rozvojových krajín obmedziť emisie skleníkových plynov a investovať do čistých technológií a vypracovania adaptačných plánov.

- **Biodiverzita.** Podpora cieľa vytýčeného na rok 2010 zameraného na významné zníženie straty biodiverzity, obzvlášť v oblastiach s vysokou biodiverzitou. Opatrenia budú vychádzať z akčného plánu EÚ pre hospodársku a rozvojovú spoluprácu v oblasti biodiverzity vrátane posilnenia kapacít príslušných agentúr zapojených do zachovávania a udržateľného využívania biodiverzity, a to aj poľnohospodárskej biodiverzity. Bude sa tiež venovať pozornosť budovaniu kapacít v oblasti biologickej bezpečnosti.

- **Rozširovanie púští.** Prioritné akcie stanovené v rámci Dohovoru OSN o boji proti dezertifikácii (United Nations Convention to Combat Desertification, UNCCD), ako napríklad zabezpečenie nástrojov na pomoc pri zohľadňovaní cieľov dohovoru v rozvojových stratégiách.

- **Lesy.** Program bude podporovať zásahy, ktoré zvýšia príspevok lesov k trvalo udržateľnému rozvoju, ako napríklad komunitné hospodárenie s lesnými zdrojmi a chránenými územiami a procesy politických reforiem v celom sektore, vrátane procesov v rámci vnútroštátneho lesného programu. Podporu budú mať inovačné prístupy spájajúce lesy s klimatickou zmenou, prevenciou konfliktov a zdravím.

- **Ilegálna ťažba a správa lesa.** Zlý systém správy, korupcia a ilegálna ťažba sú kľúčovými obmedzeniami trvalo udržateľného a spravodlivého hospodárenia s lesmi a tak aj výhod, ktoré plynú spoločnosti a budúcim generáciám z lesného tovaru a

---

10 Akčný plán, ktorý sprevádza stratégiu EÚ, zameraný na klimatické zmeny v kontexte rozvojovej spolupráce 1 (Akčný plán 2004 – 2008), odsúhlasený Radou 22. novembra 2004.

11 Oznámenie Komisie „Víťazne v zápase s globálnymi klimatickými zmenami“ z 9. februára 2005, KOM(2005) 35.

služieb. ES sa zaviazalo zlepšiť správu v sektore lesa a vyriešiť ilegálnu ťažbu prostredníctvom FLEGT.

- **Rybné hospodárstvo a morské zdroje.** Program sa bude zameriavať na posilnenie hospodárenia a správy v oblasti rybolovu a morských zdrojov, obzvlášť na cezhraničné problémy a environmentálne opatrenia, ktoré posilnia trvalo udržateľné využívanie rybolovu a morských zdrojov, ako aj ochranu koralových útesov a hospodárenie v pobrežných zónach.

- **Dodržiavanie environmentálnych noriem (určených pre výrobky a výrobné procesy).** Výrobcovia v rozvojových krajinách musia dodržiavať čoraz prísnejšie normy, vrátane ukazovateľov trvalej udržateľnosti, v prípade vývozných trhov v rozvinutých krajinách. Nálepky označujúce ekologické výrobky a súkromné certifikačné programy, ktoré spĺňajú medzinárodne dohodnuté normy, zohrávajú čoraz väčšiu úlohu na vývozných trhoch vyspelých krajín. Výrobcom v rozvojových krajinách by sa mohla poskytovať pomoc, aby mohli splniť tieto nové požiadavky.

- **Správne hospodárenie s chemickými látkami a odpadmi.** Táto oblasť sa v rozvojovej spolupráci obzvlášť zanedbáva a v súčasnosti sa pripravujú nové iniciatívy, aby sa jej dostalo vyššej priority. Tieto iniciatívy zahrnujú Strategický plán Bazilejského dohovoru o nebezpečných odpadoch, Rotterdamský a Štokholmský dohovor o chemických látkach a pripravovaný strategický prístup k medzinárodnému hospodáreniu s chemickými látkami.

- **Znečistenie ovzdušia.** Je to najväčšie zdravotné riziko hlavne vo veľkých mestách rozvojových krajín. EÚ môže poskytnúť odborné znalosti s cieľom pomôcť zlepšiť pochopenie problému a súčasne aj reguláciu cezhraničného znečistenia ovzdušia.

- **Udržateľná výroba a spotreba.** Najmä nové perspektívne ekonomiky majú intenzívny záujem o využívanie skúseností EÚ pokiaľ ide o politické prístupy a využívanie rôznych nástrojov, ako sú právne predpisy a ekonomické opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby rýchly rast neviedol k neprijateľným vplyvom na životné prostredie a energetickú bezpečnosť.

4.3. Lepšia integrácia prostredníctvom EÚ

- **Chudoba a životné prostredie v rámci nových foriem dodávky pomoci.** Posun smerom k rozpočtovej podpore a harmonizácii darcov znamená, že integrácia posudzovania vplyvov na životné prostredie do tvorby politiky vyžaduje nové prístupy. Budú potrebné konkrétne opatrenia, ktoré sa zamerajú na prepojenia medzi chudobou a životným prostredím, zlepšenie koordinácie darcov a uskutočnenie rozsiahlych strategických hodnotení životného prostredia.

- **Posilnenie odbornosti pre EÚ a podpora koherentnosti.** Nové VRP apelujú na Komisiu, aby zvýšila svoje analytické kapacity v celom rade rozvojových problémov a aby pôsobila ako zdroj pre EÚ, reagujúc tak na Parížske vyhlásenie o účinnosti pomoci. Zvýšené kapacity by tiež mohli podporiť koherentnosť medzi politikami EÚ, ktoré ovplyvňujú globálne životné prostredie alebo životné prostredie partnerských krajín.

- **Integrácia a dekoncentrácia.** Ako súčasť riadenia pomoci sa predpokladá, že delegácie zabezpečia, aby bola odborná pomoc k dispozícii tam, kde je to potrebné a toto posilňuje dôvody pre spoluprácu s členskými štátmi. Tematický program by mohol pomôcť v ďalšom skvalitňovaní požadovanej odbornosti v sektore životného prostredia aj v sektore energie.

4.4. Posilňovanie správy životného prostredia a vedúceho postavenia EÚ

EÚ má rozhodujúcu záujem na silnej medzinárodnej správe životného prostredia. Lepší systém správy by mal pomôcť všetkým vládam pochopiť problémy, zaoberať sa nimi a zvýšiť prioritu, pokiaľ ide o trvalú udržateľnosť. Vyžaduje si to:

- **Úsilie o koherentnosť medzi environmentálnym pilierom a ostatnými piliermi medzinárodnej správy v oblasti trvalo udržateľného rozvoja.** EÚ uprednostňuje koherentnejší inštitucionálny rámec pre environmentálne aktivity v systéme OSN. Transformácia Programu OSN pre životné prostredie (United Nations Environment Programme, UNEP) na Organizáciu OSN pre životné prostredie by vytvorila potenciál účinnejšieho presadzovania koherentnosti politiky na globálnej úrovni.

- **Pomoc pri regionálnom a medzinárodnom monitorovaní a hodnotení vplyvov na životné prostredie.** Je potrebné poskytnúť podporu efektívnej účasti vedcov a odborníkov z menej bohatých krajín a distribúcii výsledkov tým, ktorí rozhodujú. Malo by to zahrnovať medzinárodnú spoluprácu v oblasti environmentálneho a ekonomického modelovania spolu s budovaním kapacít pre analýzu environmentálnej politiky a budovaním kapacít pre priestorové monitorovanie a systémy informačných technológií *in situ*.

- **Poskytovanie dodatočnej podpory sekretariátom MED** s cieľom zlepšiť medzinárodnú správu v oblasti životného prostredia a vedúcu úlohu EÚ. Podpora by mala sprístupniť sekretariátom ďalšie odborné znalosti a tým aj urýchliť ich prácu a zlepšiť koherentnosť a tiež podnietiť sekretariáty a UNEP k lepšej vzájomnej spolupráci a spolupráci s rozvojovými agentúrami OSN a medzinárodnými finančnými inštitúciami (MFI). Je takisto potrebné podporiť účasť rozvojových krajín na zasadaniach MED.

- **Presadzovanie účinného dodržiavania MED a vykonávacích opatrení, ktoré s nimi súvisia,** vrátane skupín pre monitorovanie a presadzovanie stanovísk. Je pochopiteľné, že rozvojové krajiny chcú radšej pomoc pri budovaní kapacít ako trestné opatrenia na zlepšenie dodržiavania.

- **Podpora medzinárodných environmentálnych a energetických organizácií a procesov** vrátane UNEP a Komisie OSN pre trvalo udržateľný rozvoj, Fóra OSN o lesoch, strategického prístupu k medzinárodnému hospodáreniu s chemickými látkami, Medzinárodného panelu pre udržateľné využívanie zdrojov, OECD, Medzinárodnej energetickej agentúry, diskusií o dlhodobej spolupráci na riešení klimatických zmien, procesov v oblasti obchodu a životného prostredia a partnerských iniciatív.

- **Podpora občianskej spoločnosti a výskumných tímov v oblasti environmentálnej a energetickej politiky.** Medzinárodné a regionálne občianske skupiny a výskumné tímy v oblasti environmentálnej politiky majú dôležité funkcie v rámci medzinárodného presadzovania stanovísk a budujú miestne kapacity v rozvojových a susedných krajinách prostredníctvom vnútroštátnych partnerov.

- **Zvyšovanie efektívnosti medzinárodných rokovaní.** Budovanie rokovacej kapacity v rozvojových krajinách a zlepšenie dosahu EÚ prostredníctvom dialógu s partnermi by prinieslo ovocie.

4.5. Podpora alternatív trvalo udržateľnej energie v partnerských krajinách a regiónoch

Vyžaduje sa koordinovaný prístup, ktorý stavia na predošlých akciách v rámci COOPENER, hlavných funkciách energetickej iniciatívy EÚ a Johannesburskej koalície pre obnoviteľnú energiu sponzorovanej EÚ. Strategické ciele by mali zahrnovať inštitucionálnu podporu týkajúcu sa zlepšovania prístupu k trvalo udržateľným energetickým službám na zmiernenie chudoby v rozvojových krajinách a regiónoch, ako aj podporu akcií v nových perspektívnych ekonomikách, ktoré sa zameriavajú na zlepšenie bezpečnosti svetových zásob energie a ochranu globálneho životného prostredia. Podpora poskytovaná prostredníctvom tematického programu by sa mala zameriavať predovšetkým na:

- **Integráciu trvalo udržateľnej energie** do rozvojových plánov a stratégií (najmä stratégií na obmedzenie chudoby) na regionálnej, vnútroštátnej a miestnej úrovni.
- **Rozvoj inštitucionálnej podpory a technickej pomoci**, ako aj posilňovanie kapacity v rozvoji politiky, regulácii a plánovaní energie, vrátane podpory twiningových iniciatív s cieľom podeliť sa o skúsenosti EÚ a vytvoriť spojenia s kľúčovými krajinami a podpory vhodne cieleného verejného obstarávania.

- **Vytváranie vhodného legislatívneho a politického rámca s cieľom prilákať nové podniky a investorov** do obnoviteľnej energie a do účinnej výroby a využívania energie, ako aj vydláždiť cestu pre premostenie technológie v týchto oblastiach.

- Rozšírenie **úlohy energie ako prostriedku na vytváranie príjmu pre chudobných** a ochranu/zvýšenie tvorby príjmu pre iných koncových užívateľov energie prostredníctvom zabezpečenia rozhodujúceho množstva ľudského kapitálu s aktuálnymi znalosťami a odbornosťou v privátnom sektore, najmä v energetických službách a sektoroch určených pre koncového užívateľa.

- Presadzovanie **inovačných prístupov k financovaniu**, vrátane verejných a/alebo súkromných partnerstiev v oblasti trvalo udržateľnej energie, s cieľom podporiť transfer a rozmiestnenie technológií.

- **Podporu regionálnej spolupráce** medzi vládami, mimovládnymi organizáciami a súkromným sektorom v uvedených oblastiach a príprava cesty pre regionálnu prepojovaciu infraštruktúru, pomocou ktorej je možné dosiahnuť úspory zo zvýšenej výroby, obzvlášť v malých krajinách, ako sa napríklad navrhuje v novej stratégii EÚ

pre Afriku[12]. Pre úspešnú implementáciu tejto priority bude nevyhnutná úzka koordinácia s inými darcami a programami pôžičiek.

Tieto iniciatívy by sa mali implementovať v tesnej spojitosti s budúcim programom EÚ „Inteligentná energia – Európa“[13], ktorý je súčasťou rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inováciu na roky 2007 – 2013, keďže poskytujú príležitosť, aby sa politika EÚ odrážala aj navonok.

---

12 KOM(2005) 489.

13 COOPENER II.

ANNEX 1

Annex 1: Important Commitments by the EU and the International Community

The European Consensus on Development

- Primary and overarching objective of EU development cooperation is the eradication of poverty in the context of sustainable development, including pursuit of the MDGs

- Help developing countries to achieve the objectives agreed at the UN conferences.

- improving policy coherence for development in order to accelerate progress towards attaining the MDGs, COM (2005)134 final.

Climate (Kyoto Protocol)

- Developed countries are committed to reducing their collective greenhouse gas emissions by about 5% below 1990 levels in the period 2008 – 2012. The EU 15 target is -8%.

Biodiversity and Natural Resources (JPoI)

- Achieve, by 2010, a significant reduction in the current rate of loss of biological diversity.

- Maintain or restore depleted fish stocks to levels that can produce the maximum sustainable yield by 2015.

Forests (EU commitment at WSSD)

- FLEGT is a political commitment to improve forest governance and eliminate illegal logging

Desertification (JPoI)

- Integrate measures to prevent and combat desertification in poverty and sustainable development strategies

Chemicals (JPoI)

- Aim, by 2020, to use and produce chemicals in ways that do not lead to significant adverse effects on human health and the environment.

Water (MDG 7, JPoI and EU commitments at WSSD)

- Develop integrated water resources management and water efficiency plans by 2005.

- Halve, by 2015, the proportion of people without access to safe drinking water and basic sanitation

- The EU Water Initiative is a political commitment by Member States and the Commission to contribute to the achievement of the MDG and WSSD targets for water and sanitation and provides a framework for dialogue with partner countries and stakeholders on sector policies and priorities.

Energy (JPoI and EU commitments at WSSD)

- Improve access to reliable and affordable energy services for sustainable development, sufficient to facilitate the achievement of the Millennium Development Goals and meet the growing need for energy services in the longer term to achieve sustainable development (JPoI Paras 9 & 20).

- The EU Energy Initiative is a long-term political commitment by Member States and the Commission to increase the focus on the role of energy in poverty alleviation and sustainable development, as well as in facilitating the achievement of the MDGs.

- The Johannesburg Renewable Energy Coalition. A coalition of 88 governments are cooperating to substantially increase the global share of renewable energy through the market on the basis of ambitious time-bound targets and regular reviews of progress.

Sustainable Development (JPoI)

- Encourage and promote the development of a 10-year framework of programmes to accelerate the shift towards sustainable consumption and production.

Governance (JPoI and the UN Millennium Summit Review)

- Adopt new measures to consolidate institutional arrangements for sustainable development at international, regional and national levels.

- Agreement to explore the possibility of a more coherent institutional framework to allow more efficient environmental governance within the UN system.

Research: the EU Framework Programmes for Research (FP6 and FP7):

- The new framework programme for 2007 - 2013 will support relevant research, and provide background for "knowledge based approach".

ANNEX 2

A non-exhaustive list of key environment and sustainable natural resource issues, including energy, which are of concern to the EU

In the last 50 years the world's population has almost trebled and humans have changed eco-systems more extensively that in any similar time period to meet the growing demand for food, fresh water, timber, fibre and fuel. For example, between 1960 and 2000 world food production increased by about 2.5 times, water use doubled, timber production grew by 50% and hydropower capacity doubled[14]. In the same period atmospheric concentrations of carbon dioxide grew by 20% above pre-industrial levels. As a result of these pressures, 15 of the 24 ecosystem services examined by the Millennium Ecosystem Assessment are being degraded or used unsustainably and present an obstacle to achieving the MDGs. These services include provision of capture fisheries, wild food, wood fuel, genetic resources, natural medicines and fresh water, as well as air and water purification, erosion control and the regulation of natural hazards and pests.

Further population growth of 2 billion is predicted by 2030. Combined with the long-term economic growth rate required to pull everyone out of extreme poverty (3.6% per capita p.a. in low income countries), this means the world economy could grow fourfold by 2050[15]. It is essential to ensure that natural resources are used sustainably so that production and consumption patterns do not exceed the earth's capacity to supply resources or absorb the wastes and emissions generated by such growth. This will be a fundamental challenge for the world community, and especially for the emerging economies and developing countries. Efforts over the next 10 years to make patterns of development more sustainable will be crucial in affecting the long-term outcome.

The main issues are highlighted in more detail in the following paragraphs.

Climate change. During the last century the earth's average surface temperature rose by around 0.6˚C and is predicted to rise by a further 1.4 to 5.8˚C by 2100[16], with a consequent rise in sea levels of 9 to 88 cm threatening island and coastal communities, and greater frequency and severity of extreme weather events. Predicted temperature rises will have profound consequences for water cycles, agriculture, disease and biodiversity, and the number of environmental refugees is expected to rise to 50 million by 2010 and up to 200 million by 2050 as a result[17]. Addressing climate change requires international cooperation aimed achieving the existing Kyoto Protocol Commitments, but also to develop long-term cooperative action. Mitigation of greenhouse gas emissions is crucial, especially in industrialised countries and emerging economies. Substantial changes are needed in how the world produces and uses energy, as is technological change in all economic sectors. In view of the already unavoidable impact of climate change, in many developing countries cooperation will need to concentrate on adaptation and on reducing vulnerability to climate change but should also stimulate investment in clean technologies.

---

14 Millennium Ecosystem Assessment.

15 World Development Report 2003: Sustainable Development in a Dynamic World (World Bank).

16 Intergovernmental Panel on Climate Change, 3rd Assessment Report.

17 Myers, N. (2005) Environmental refugees: an emergent security issue, 13th Economic Forum, Prague 23-27 May.

Biodiversity. Maintaining biodiversity at genetic, species and ecosystem levels offers many local and global benefits. Healthy and fully-functioning ecosystems provide a wide range of essential goods, such as foods, fuels, building materials and medicines. They also provide a variety of services, such as cycling nutrients, creating fertile soils, fixing carbon, purifying air and water, providing genetic material for crops and livestock, pollination, controlling floods and erosion, and checking pests, diseases and alien species. Ecosystems support primary production (agriculture, fisheries, forestry), secondary production (textiles, pharmaceuticals) and service industries (tourism, well-being, recreation). The costs of failing to protect biodiversity are immense – in terms of lost goods and services to these sectors of the economy. Further, restoring degraded ecosystems, or substituting artificially for these biodiversity goods and services where natural systems fail is frequently much more costly than looking after them in the first place. Poor people in developing countries, with little access to markets, are particularly reliant on ecosystem goods and services.

Water. One third of the world's population live in countries that are water-stressed[18] and this proportion is likely to increase to two thirds by 2025 with implications for peace and security. Over 1.1 billion people have no access to safe drinking water and 2.4 billion lack improved sanitation. Integrated water resources management is essential worldwide if human needs for consumption, agriculture and industry are to be balanced with the water needs of healthy ecosystems. Polluted ecosystems and poor water management have a detrimental effect on economic growth, health and livelihoods. Improving access to safe water and sanitation and improved water resource management are key steps to achieving many of the Millennium Development Goals (MDGs).

Forest management. Natural forests are centres of biodiversity and important stores of carbon and disturbing these ecosystems contributes to biodiversity loss and climate change. An estimated 1.6 billion poor people rely heavily on forests for their livelihoods, including food security (bushmeat, fruits and vegetables), health (medicinal plants), shelter (building materials), and energy (fuelwood and charcoal). Forests also provide environmental services such as watershed protection. Forest-based industries are an important source of employment and export revenues, and are a driver of economic growth. Rapid global deforestation and poor governance jeopardise this valuable resource endowment.

Fisheries and marine resources. Lack of effective governance often results in over-exploitation of the resource base, threatening the nutritional status of major population groups, particularly people from the poorest African and South Asian countries, for whom fish and marine products constitute an essential part of their protein intake. Coral reefs are major centres of biodiversity and important in protecting shorelines, which are often densely inhabited and the basis for considerable economic development through eco-tourism.

Desertification and land degradation lead to the loss of productive land. An estimated 900 million people across the world live in 'drylands', which cover about 30% of the earth's land surface. These drylands, which have low and variable rainfall, are very fragile. Due to their low productivity, they are also often politically and economically marginalised and receive little attention from most governments. Surveys show that nearly 70% of drylands worldwide suffer varying degrees of degradation and desertification.

---

[18] Countries using more than 10% of total supply where water shortage is likely to impede development.

Use of natural resources in growing economies. The links between growth and natural resource use change depending on the absolute level of development. In poor societies the links between poverty and natural resource degradation often lead to a vicious circle of negative growth, increasing poverty and further over-exploitation of the natural resource base. As economies develop, different patterns set in and positive economic growth brings a new set of environmental pressures. Rich economies such as the EU have an ecological footprint that extends beyond its borders. Indeed, the EU contains 7% of the world's population but consumes 16% of the products of the earth's biocapacity[19]. In emerging economies and even in developing countries with significant wealthier sectors of society, the environmental effects of affluence are of growing concern. Natural resources need to be managed sustainably to break the link between economic growth and environmental degradation. This needs to be done by taking into account the full life cycle of resource use, covering their supply, use phase and the final disposal of waste. New EU policies, including the Thematic Strategies on resource use, waste and Integrated Product Policy, build on this logic, aiming to ensure that the negative impacts of resource use and products are reduced without simply shifting them to other countries. These policy developments are of great interest to emerging economies.

Bio-technology promises remarkable advances in medicine, agriculture and other fields and may have the potential to decrease pressure on land use, increase sustainable yields on marginal lands and reduce the use of water and agro-chemicals in agriculture. However, genetic engineering is a very new field and there are potential adverse effects on biological diversity and risks to human health. These could be of particular concern in developing countries which house most of the wild relatives of domesticated crops but lack capacity to assess and manage risks and thus to ensure bio-safety.

Chemicals and pesticides can bring enormous benefits to man and are the products of rapidly growing and globalising industries. However, when badly managed they are also the cause of major health and other problems, especially in developing countries. Uncontrolled transport and storage **of hazardous waste** and unsound management of all wastes also bring threats to the environment and human health. The costs of unsound chemicals and toxics management are widespread and borne disproportionately by the poor; yet least developed countries are often unaware of the economic burdens posed by poor management.

Energy access. Nearly two billion people do not have access to modern energy services. Developing countries' supplies of energy are insecure and unreliable: firewood, charcoal, crop residues and animal wastes account for approximately 30% of primary energy use; electricity supplies are limited and often erratic; and net oil importers are particularly vulnerable to high global oil prices. Better access to secure, affordable and sustainable energy services is essential for achieving the MDGs, for the eradication of poverty, and to support the productivity increases and economic growth both in rural and in urban areas.

---

[19] The European environment: State and outlook 2005. European Environment Agency - NB: figures quoted include Switzerland.

Secure and affordable energy supplies. The volatility of energy prices (notably oil and gas) brings important economic impacts to all countries and the businesses on which their economies depend, especially those countries with emerging economies. Working together to establish plans, strategies and systems for ensuring secure and sustainable energy services at affordable prices, without causing excessive damage to either the local or the global environment, is therefore an important priority for both the public and private sectors in the EU and for its neighbours and partners worldwide.

Air Pollution is closely related to the burning of fossil fuels, in particular coal, and thus there are clear links between air pollution and policies on energy and climate change. Such pollution is growing rapidly in emerging economies. Tackling air pollution brings major health benefits not only in those economies but even in poorer, biomass-dependent developing countries. Nearly 1.6 million people die each year from the effects of indoor pollution from fuelwood and other solid fuels[20]. Air pollution travels long distances. While emissions from the EU are decreasing there is increasing evidence that the long range transport of air pollution into the EU is increasing. This is one of the reasons why the Commission is co-chairing a "Task Force on Hemispheric Transport of Air Pollution", which looks at the technical/scientific issues surrounding hemispheric contributions to air pollution. Recently the UNEP has drawn attention to the trans-boundary effects of air pollution from the emerging economies of Asia.

[20] WHO (2000) *Air pollution*, WHO Fact sheet 187.

ANNEX 3

Current Funding instruments

Regulations (EC) No 2493/2000 and (EC) No 2494/2000 on the Environment in Developing Countries and Tropical Forests and Other Forests in Developing Countries expire in 2006. These budget lines were first created in 1992 to implement pilot actions and strategic studies and merged in 2001 into budget line 21 02 05. The emphasis is on work in developing countries that fosters sustainable forest management and environmental protection and allocations are made both through calls for proposals aimed at NGOs, among others, and by way of targeted projects undertaken by IGOs in support of EC policy objectives.

Table: funding by different sectors (budget line 21-02-05, 218 M € between 2000-2004)

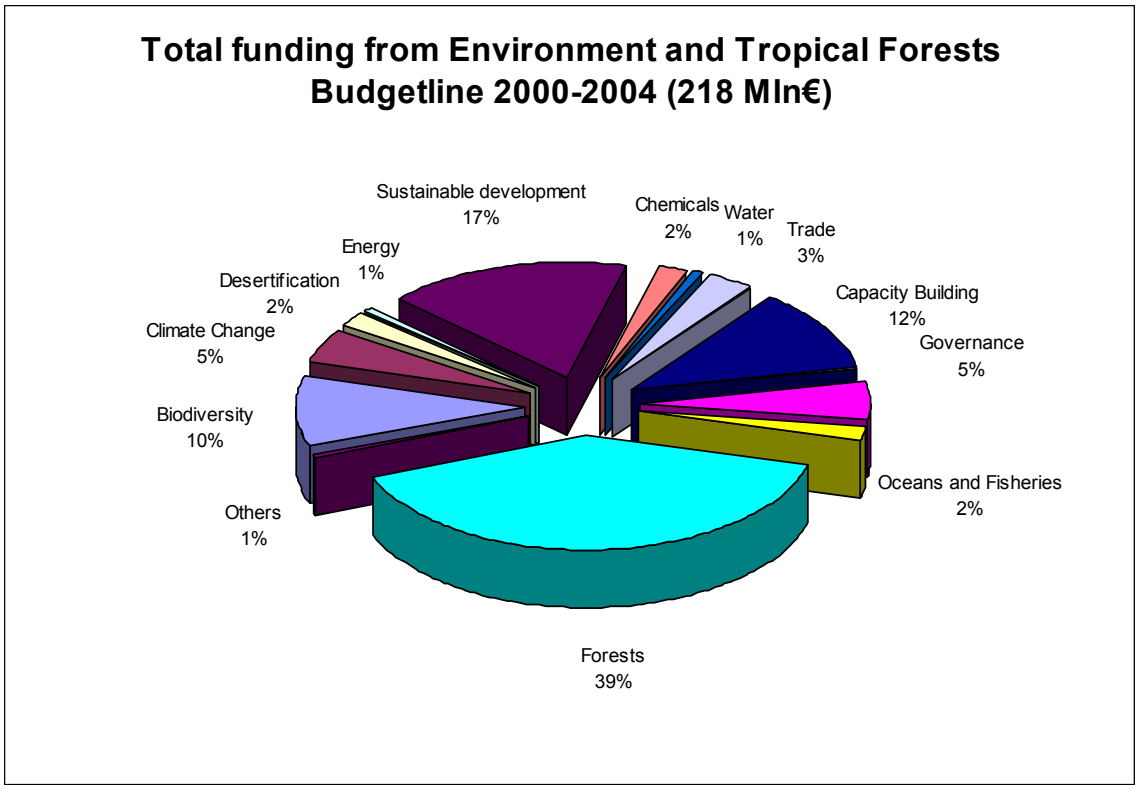

Note: for sectors such as energy, this graph does not reflect the overall share of granted support. In fact, support to energy projects has also been given in the frame of other headings like under "forest", "sustainable development" and others.

The Life-Third countries part of Regulation (EC) No 1682/2004 expires at the end of 2006. It is active in non-EU countries around the Mediterranean and Baltic seas and helps to establish the capacities and administrative structures needed in the environmental sector and in the development of environmental policy and action programmes. Priority is given to projects that promote cooperation at trans-frontier, trans-national or regional level. The Commission's International Environment budget line 07 02 01 commits between €6 and 8 million a year, of which an increasing share (currently about €2 million) is needed for regular contributions for the core costs of MEAs. The legal basis for regular contributions is provided by the decisions on EC ratification while the rest of the line is based on the Annual Work Programme of DG Environment. The line supports global and European regional MEAs and other international environmental processes. For example, using the budget line and other resources, the EC pays for preparatory analytical work required for negotiations, helps developing countries to participate in environmental meetings, and holds dialogues with key partners on major issues.

Budget Lines 06.04.02 and 06.01.04.09 "COOPENER" funds initiatives that promote renewable energy sources and energy efficiency in developing countries, and address sustainable energy services for poverty alleviation in the context of the EUEI. €5 million p.a. was committed on these budget lines in 2003-05.

List of Acronyms

DCECI	Development Cooperation and Economic Cooperation Instrument
DPS	Development Policy Statement adopted by the Council, European Parliament and the Commission on 22 November 2005
6th EAP	Sixth Environmental Action Programme, Decision 1600/2002/EC, OJ L242/1 of 10/09/2002
EC	European Community
ENPI	European Neighbourhood Policy Instrument
EUEI	European Union Energy Initiative
EUWI	European Union Water Initiative
EU	European Union
FLEGT	Forest Law Enforcement, Governance and Trade
GEF	Global Environment Facility
FP6	Framework Programme for Research no 6
IEA	International Energy Agency
IEE	Intelligent Energy - Europe
IFI	International Financial Institution
IISD	International Institute for Sustainable Development
IUCN	World Conservation Union
IPA	Pre-Accession Instrument
IPCC	Inter-governmental Panel on Climate Change
JPoI	Johannesburg Plan of Implementation adopted at WSSD
JREC	Johannesburg Renewable Energy Coalition
MEA	Multilateral Environmental Agreement
MDG	Millennium Development Goals
PEP	Poverty-Environment Partnership
PRSP	Poverty Reduction Strategy Paper
NGO	Non-Governmental Organisation
SAICM	Strategic Approach to International Chemicals Management
UNCBD	United Nations Convention on Biological Diversity
UNCCD	United Nations Convention on Combating Desertification
UNFCC	United Nations Framework Convention on Climate Change
UNDP	United Nations Development Program
UNEP	United Nations Environmental Programme
UNFF	United Nations Forum on Forests
UNITAR	United Nations Institute for Training and Research
WRI	World Resources Institute
WWF	World Wide Fund for Nature
WSSD	World Summit for Sustainable Development
ACP-EU	Africa – Caribbean – Pacific - European Union
EDF	European Development Fund
AMCOW	African Ministerial Conference on Water
FEMA	African Ministers for Water and for Energy
AFLEG	African Forest Law Enforcement and Governance